

Online ISSN 2335-2388

RESPECTUS PHILOLOGICUS

2014 Nr. 26 (31)

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 26 (31)

MOKSLINIS TĖSTINIS LEIDINYS

Leidžia Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas ir Jano Kochanovskio universiteto Humanitarinis fakultetas Kielcuose du kartus per metus (balandžio 25 d. ir spalio 25 d.).

Mokslo kryptis: filologija (04H). Mokslo sritys: gramatika, semantika, semiotika, sintaksė (H 352), bendroji ir lyginamoji literatūra, literatūros kritika, literatūros teorija (H 390).

Pagrindinės kalbos: lietuvių, lenkų, anglų, rusų.

CZASOPISMO NAUKOWE

Wydawcy: Uniwersytet Wileński – Wydział Humanistyczny w Kownie oraz Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach. Ukazuje się dwa razy w roku: 25 kwietnia i 25 października.

Kierunek naukowy: filologia (04H). Dyscypliny naukowe: gramatyka, semiotyka, semantika, syntaktyka (H 352), literatura ogólna i porównawcza, krytyka literacka, teoria literatury (H 390).

Podstawowe języki: polski, litewski, angielski i rosyjski.

ONGOING ACADEMIC PUBLICATION

Published twice a year (April 25, October 25) by Vilnius University Kaunas Faculty of Humanities and The Jan Kochanowski University Faculty of Humanities in Kielce.

Scientific field: philology (04H). Research areas: grammar, semantics, semiotics, syntax (H 352), general and comparative literature, literary criticism, literary theory (H 390).

The journal accepts articles and correspondence written in English, Lithuanian, Polish and Russian.

DUOMENŲ BAZĖS / BAZY DANYCH / ABSTRACTING AND INDEXING

Elektronische Zeitschriftenbibliothek (2002) Arianta (2002)	Frei zugängliche E-Journals Universitätsbibliothek Regensburg
Balcan Rusistics (2004)	Naukowe i branżowe polskie czasopisma elektroniczne Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego
C.E.E.O.L. (2005)	Russian Language, Literature and Cultural Studies Central and Eastern European Online Library DFG Nationallizenzen
EBSCO (2006)	Humanities International Complete Humanities Source Current Abstracts Humanities International Index TOC Premier
MLA (2007)	Modern Language Association International Bibliography
Index Copernicus (2008)	Index Copernicus International Journal Master List
Lituanistika (2011)	The database of the humanities and social sciences in Lithuania
Linguistic Bibliography Online (2012)	Brill Leiden, Netherlands
Ulrichs (2013)	Ulrich's Periodicals

PATIKRA / WERYFIKACJA / VERIFICATION

Redakcijos adresas / Adres redakcji / Address of the editorial board

Žurnalas „Respectus Philologicus“

Respectus Philologicus

Vilniaus universitetas

Vilnius University

Kauno humanitarinis fakultetas

Kaunas Faculty of Humanities

Muitinės g. 8, LT-44280 Kaunas, Lietuva

Muitines 8, Kaunas 44280, Lithuania

Tel. +370 37 750 536

El. paštas / E-mail Respectus.Philologicus@khf.vu.lt

Interneto svetainė / Strona internetowa / Homepage www.rephi.khf.vu.lt

Moksliniai ir kalbos redaktoriai / Redakcja naukowa i językowa / Proof-readers

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (lietuvių kalba / język litewski / Lithuanian language)

Kazimierz Luciński, Beata Piasecka (lenkų kalba / język polski / Polish language)

Giedrė Drėgvaitė (anglų kalba / język angielski / English language)

Eleonora Lassan, Viktorija Makarova (rusų kalba / język rosyjski / Russian language)

Vertimas / Tłumaczenie / Translation

Beata Piasecka, Živilė Nemickienė

Pagrindinė redaktorė / Redaktor prowadzący / Publishing editor

Viktorija Makarova

Print ISSN 1392-8295, Online ISSN 2335-2388

© Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas, 2014

© Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach, 2014

REDAKTORIŲ KOLEGIJA — KOLEGIUM REDAKCYJNE

- Eleonora Lissan** VU KHF profesorė, habil. dr. (04H), Lietuva, *vyriausioji redaktorė*
 Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny
 w Kownie, dr hab. (04H), Litwa, *redaktor naczelny*
- Kazimierz Luciński** Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr.
 (04H), Lenkija, *vyriausiosios redaktorės pavaduotojas*
 Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab.
 (04H), Polska, *zastępcza redaktora naczelnego*
- Irina Oukhvanova-Shmygova** Baltarusijos valstybinio universiteto profesorė, dr. (04H), Balta-
 rusija, *vyriausiosios redaktorės pavaduotoja*
 Profesor Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, dr (04H),
 Białoruś, *zastępcza redaktora naczelnego*
- Gabija Bankauskaitė-
 Sereikienė** VU KHF profesorė, dr. (04H), Lietuva, *atsakingoji sekretorė*
 Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny
 w Kownie, dr (04H), Litwa, *sekretarz kolegium*
- Daiva Aliūkaitė** VU KHF docentė, dr. (04H), Lietuva
 Docent Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny w
 Kownie, dr (04H), Litwa
- Danutė Balšaitytė** VU Užsienio kalbų instituto profesorė, dr. (04H), Lietuva
 Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Instytut Języków Obcych,
 dr (04H), Litwa
- Wiesław Caban** Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr.
 (05H), Lenkija
 Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab.
 (05H), Polska
- Renato Corsetti** Romos universiteto „La Sapienza“ profesorius, habil. dr. (04H),
 Italija
 Profesor Uniwersytetu Rzymskiego „La Sapienza“, dr hab. (04H),
 Włochy
- Anatolij Chudinov** Uralo valstybinio pedagoginio universiteto profesorius, dr. (04H),
 Rusija
 Profesor Uralskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego,
 dr (04H), Rosja
- Hans-Jürgen Diller** Bochumo Ruhro universiteto profesorius, habil. dr. (04H),
 Vokietija
 Profesor Uniwersytetu Ruhry w Bochum, dr hab. (04H),
 Niemcy
- Alozas Gudavičius** Šiaulių universiteto profesorius, habil. dr. (04H), Lietuva
 Profesor Uniwersytetu w Šiauliai, dr hab. (04H), Litwa
- Laima Kalėdienė** Lietuvių kalbos instituto vyriausioji mokslo darbuotoja,

- profesorė, dr. (04H), Lietuva
Starszy pracownik naukowy, profesor w Instytucie Języka Litewskiego, dr (04H), Litwa
- Juris Kastinš** Latvijos universiteto profesorius, habil. dr. (04H), Latvija
Profesor Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze, dr hab. (04H), Łotwa
- Asta Kazlauskienė** Vytauto Didžiojo universiteto profesorė, dr. (04H), Lietuva
Profesor Uniwersytetu Witolda Wielkiego, dr (04H), Litwa
- Jurij Kleiner** Sankt Peterburgo universiteto profesorius, habil. dr. (04H), Rusija
Profesor Uniwersytetu w Sankt Petersburgu, dr hab. (04H), Rosja
- Aleksandras Krasnovas** VU KHF profesorius, dr. (04H), Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny w Kownie, dr (04H), Litwa
- Jadvyga Krūminienė** VU KHF profesorė, dr. (04H), Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny w Kownie, dr (04H), Litwa
- Jurgita Mikėlionienė** Kauno technologijos universiteto docentė, dr. (04H), Lietuva
Docent Uniwersytetu Technologicznego w Kownie, dr (04H), Litwa
- Gerald E. Mikkelson** Kanzaso universiteto profesorius, dr. (04H), JAV
Profesor Uniwersytetu w Kansas, dr (04H), USA
- Olegas Poliakovas** VU KHF profesorius, habil. dr. (04H), Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego – Wydział Humanistyczny w Kownie, dr hab. (04H), Litwa
- Marek Ruszkowski** Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr. (04H), Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab. (04H), Polska
- Yuri Stulov** Minsko valstybinio lingvistikos universiteto profesorius, dr. (04H), Europos „Amerikos studijų asociacijos“ Baltarusijos filialo prezidentas, Baltarusija
Profesor Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego w Mińsku, dr (04H), prezes białoruskiej filii Europejskiego Stowarzyszenia Studiów Amerykanistycznych, Białoruś
- Leona Tokor** Jeruzalės hebrajų universiteto profesorė, habil. dr. (04H), Izraelis
Profesor Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, dr hab. (04H), Izrael

EDITORIAL BOARD

Eleonora Lissan	Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania, <i>editor-in-chief</i>
Kazimierz Luciński	Professor (04H), The Jan Kochanowski University in Kielce, Poland, <i>deputy editor-in-chief</i>
Irina Oukhvanova-Shmygova	Professor (04H), Belarusian State University, Belarus, <i>deputy editor-in-chief</i>
Gabija Bankauskaitė-Sereikienė	Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania, <i>managing secretary</i>
Daiva Aliūkaitė	Associate Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
Danutė Balšaitytė	Professor (04H), Vilnius University (Institute of Foreign Languages), Lithuania
Wiesław Caban	Professor (05H), The Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
Renato Corsetti	Professor (04H), Sapienza University of Rome, Italy
Anatolij Chudinov	Professor (04H), Ural State Pedagogical University, Russia
Hans-Jürgen Diller	Professor (04H), Ruhr University Bochum, Germany
Aloyzas Gudavičius	Professor (04H), Šiauliai University, Lithuania
Laima Kalėdienė	Professor (04H), Senior Researcher, Institute of the Lithuanian Language, Lithuania
Juris Kastinš	Professor (04H), University of Latvia, Latvia
Asta Kazlauskienė	Professor (04H), Vytautas Magnus University, Lithuania
Jurij Kleiner	Professor (04H), St. Petersburg State University, Russia
Aleksandras Krasnovas	Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
Jadvyga Krūminienė	Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
Jurgita Mikelionienė	Associate Professor (04H), Kaunas University of Technology, Lithuania
Gerald E. Mikkelson	Professor (04H), The University of Kansas, USA

Olegas Poliakovas	Professor (04H), Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
Marek Ruskowski	Professor (04H), The Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
Yuri Stulov	Professor (04H), Minsk State Linguistic University, President of European Association for American Studies in Belarus, Belarus
Leona Toker	Professor (04H), The Hebrew University of Jerusalem, Israel

TURINYS / SPIS TREŚCI

I. DISKURSO IR NARATYVO TYRIMAI / BADANIA NAD DYSKURSEM I NARRACJĄ

Olga Senkāne (Latvija / Łotwa). Implied Author in Philosophical Novels.....	13
Ewa Piotrowska-Oberda (Lenkija / Polska). The Quest for Knowledge in the <i>King James Bible</i>	27
Jurgita Astrauskienė, Jadvyga Krūminienė (Lietuva / Litwa). John Webster's Drama <i>The Duchess Of Malfi</i> : The Contexts and Contests of Wit	44
Елена Бразговская (Rusija / Rosja). Человек в «точках интенсивности»: сад как пространство самоидентификации	57
Анна Дащенко (Ukraina / Ukraina). «Послесловие к запискам о надписях на бронзе и камнях» Ли Цинчжао	68
Anna Wzorek (Lenkija / Polska). Wojciech Żukrowski (jakiego nie pamiętamy) – dla małoletniego odbiorcy	87
Kristina Bačiulienė (Lietuva / Litwa). Meilės kalba Marcelijaus Martinaičio knygoje <i>Atmintys</i>	98
Ewa Anna Piasta (Lenkija / Polska). Funkcja milczenia w powieści <i>Chusta Weroniki</i> Gertrudy von le Fort.....	110
Agnieszka Łobodziec (Lenkija / Polska). Violent Black Man and the Myth of Black Macho in Eugene O'Neill's <i>The Dreamy Kid</i>	123
Svetozar Poštić (Lietuva / Litwa). To Act or not to Act: How Coleridge Changed the Way We See <i>Hamlet</i>	133

II. KALBA. VISUOMENĖ. KULTŪRA / JĘZYK. SPOŁECZEŃSTWO. KULTURA

Tatyana Skrebtsova (Rusija / Rosja). The Concepts “Centre” and “Periphery” in the History of Linguistics: From Field Theory to Modern Cognitivism	144
Лара Синельникова (Ukraina / Ukraina). Дискурсивное пространство лингвокультурного типажа «профессор».....	152
Dorota Połowniak-Wawrzonek (Lenkija / Polska). Metafora w ujęciu kognitywnym.....	166
Gabija Bankauskaitė-Sereikienė, Eglė Keturakienė (Lietuva / Litwa). Amžinas dabartiškumas <i>Naujosios Romuvos</i> (1931–1940) reklamos	177
Skirmantė Biržietienė, Eglė Gabrėnaitė (Lietuva / Litwa). Eristinis argumentavimas reklamoje	190
Elżbieta Michow (Lenkija / Polska). Polskie i bułgarskie frazeologizmy somatyczne motywowane przez nazwy części ciała służących do myślenia	203
Małgorzata Krzysztofik (Lenkija / Polska). Aksjologia czasu antropologicznego w XVII-wiecznych kalendarzach gdańskich Stefana Furmana	217

Greta Kaušikaitė, Tatyana Solomonik-Pankrašova (Lietuva / Litwa). Vernacular Translation as Enarratio Poetarum: Caedmon's "Hymn of Creation"	230
Ирина Роляк (Lenkija / Polska). Об особенностях терминологической группы слов со значением 'цена – стоимость' / 'cena – wartość' и проблеме их эквивалентности в переводе	239
Marek Przeniosło, Małgorzata Przeniosło (Lenkija / Polska). Wilno i Wileńszczyzna w okresie ewakuacji wojsk i władz rosyjskich w 1915 r.	248
Iłona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lietuva / Litwa). Veliuonos apylinkių pravardžių struktūros ypatumai: antrinės pravardės	262
 III. SKAUDŪS KLAUSIMAI / DRAŽLIWE KWESTIE	
Алла Дюмидова, Виктория Макарова (Lietuva / Litwa). Движение «естественное родительство» – как (как бы) противостояние обществу потребления	270
 IV. MŪSŲ VERTIMAI / NASZE PRZEKŁADY	
John R. Taylor (Naujoji Zelandija / Nowa Zelandia). Kalba mąstyme. II dalis. Vertė / Tłum. Żivilė Nemickienė	283
 V. MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA / KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO	
Knygų recenzijos / Recenzje książek	
Йенс Херльт (Šveicarija / Szwajcaria). КОВТУН, Н. В. (ред.), 2014. <i>Кризис литературоцентризма. Утрата идентичности vs. новые возможности</i> . Москва: Флинта	295
Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lietuva / Litwa). MAČIULIS-MAIRONIS, Jonas, 2014. <i>Pavasario balsai. 1920 metų leidimo maketo fotografinė kopija</i> . Rengėja ir įvadinio teksto autorė Virginija Babonaitė. Kaunas: Naujasis lankas	298
Michał Mazurkiewicz (Lenkija / Polska). BISKUPSKI, Mieczysław B. B., 2011. <i>Nieznana wojna Hollywood przeciwko Polsce 1939–1945</i> . Warszawa: Fijorr Publishing	302
Ewa Kula, Tomasz Maliszewski (Lenkija / Polska). LOBANOV, N. A., MAŹEIKIENĖ, N., SKVORTSOV, V. N. (Eds), 2013. <i>Continuous education as a prerequisite of the development of professional competences. Monography</i> , Saint-Petersburg	304
Anonsai / Zapowiedzi	308
 VI. REIKALAVIMAI STRAIPSNIAM / ZASADY OPRACOWYWANIA PUBLIKACJI	
310	
 VII. MŪSŲ AUTORIAI / NASI AUTORZY	
323	

CONTENTS

I. RESEARCH OF DISCOURSE AND NARRATIVE

Olga Senkāne (Latvia). Implied Author in Philosophical Novels	13
Ewa Piotrowska-Oberda (Poland). The Quest for Knowledge in the <i>King James Bible</i>	27
Jurgita Astrauskienė, Jadvyga Krūminienė (Lithuania). John Webster's Drama <i>The Duchess of Malfi</i> : The Contexts and Contests of Wit	44
Elena Brazgovskaya (Russia). Man in the "Points of Intensity": Garden as a Space of Self-Identification.	57
Ganna Dashchenko (Ukraine). "Postface to a Catalogue on Bronze and Stone Inscriptions" by Li Qingzhao	68
Anna Wzorek (Poland). Wojciech Żukrowski (who We do not Remember) – for the Young Reader	87
Kristina Bačiulienė (Lithuania). Language of Love in Marcelijus Martinaitis <i>Atmintys</i>	98
Ewa Anna Piasta (Poland). The Function of Silence in Gertrud von le Fort's Novel <i>The Veil of Veronica</i>	110
Agnieszka Łobodziec (Poland). Violent Black Man and the Myth of Black Macho in Eugene O'Neill's <i>The Dreamy Kid</i>	123
Svetozar Poštić (Lithuania). To Act or not to Act: How Coleridge Changed the Way We See <i>Hamlet</i>	133

II. LANGUAGE. SOCIETY. CULTURE

Tatyana Skrebtsova (Russia). The Concepts "Centre" and "Periphery" in the History of Linguistics: From Field Theory to Modern Cognitivism	144
Lara Sinelnikova (Ukraine). Discourse Space of the Linguocultural Character Type "Professor"	152
Dorota Połowniak-Wawrzonek (Poland). Metaphor in Cognitive Approach	166
Gabija Bankauskaitė-Sereikienė, Eglė Keturakienė (Lithuania). Eternal Contemporaneity in Advertisements of <i>Naujoji Romuva</i> (1931–1940).....	177
Skirmantė Biržietienė, Eglė Gabrėnaitė (Lithuania). Eristic Argumentation in Advertising....	190
Elżbieta Michow (Poland). Polish and Bulgarian Somatic Phrases Justified with the Names of the Parts of the Body Designed for Thinking	203
Malgorzata Krzysztofik (Poland). Axiology of Anthropological Time in Stefan Furman's Calendars of the 17 th Century Gdansk.	217
Greta Kaušikaitė, Tatyana Solomonik-Pankrašova (Lithuania). Vernacular Translation as Enarratio Poetarum: Cædmon's "Hymn of Creation"	230

Irina Rolak (Poland). On the Peculiarities of Terminological Word Group with Meaning “Value-Based Pricing” and the Problem of Their Equivalence in Translation.....	239
Marek Przeniosło, Małgorzata Przeniosło (Poland). Vilnius and the Vilnius Region in the Period of Evacuation of Russian Army and Authorities in 1915.....	248
Ilona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lithuania). The Peculiarities of Nickname Structure in the Vicinity of Veliuona: Secondary Nicknames	262
 III. SENSITIVE ISSUES	
Ala Diomidova, Viktorija Makarova (Lithuania). Movement of “Natural Parenting” as (as if) a Confrontation with a Consumer Society	270
 IV. OUR TRANSLATIONS	
John R. Taylor (New Zealand). Kalba mūsų mintyse. II dalis / Language in the Mind. Part II. Translated by Živilė Nemickienė.....	283
 V. SCIENTIFIC LIFE CHRONICLE	
Book reviews	
Йенс Херльт (Switzerland). КОБТУН, Н. В. (ed.), 2014. <i>Кризис литературоцентризма. Утрата идентичности vs. новые возможности</i> . Москва: Флинта	295
Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lithuania). MAČIULIS-MAIRONIS, Jonas, 2014. <i>Pavasario balsai. 1920 metų leidimo maketo fotografinė kopija</i> . Ed. Virginija Babonaitė. Kaunas: Naujasis lankas	298
Michał Mazurkiewicz (Poland). BISKUPSKI, Mieczysław B. B., 2011. <i>Nieznana wojna Hollywood przeciwko Polsce 1939–1945</i> . Warszawa: Fijorr Publishing	302
Ewa Kula, Tomasz Maliszewski (Poland). LOBANOV, N. A., MAŽEIKIENĖ, N., SKVORTSOV, V. N. (Eds), 2013. <i>Continuous education as a prerequisite of the development of professional competences. Monography</i> , Saint-Petersburg.....	304
 Announcements	308
 VI. REQUIREMENTS FOR PUBLICATION	310
 VII. OUR AUTHORS	323

MAČIULIS-MAIRONIS, Jonas. *Pavasario balsai*. 1920 metų leidimo maketo fotografinė kopija. Rengėja ir įvadinio teksto autorė Virginija Babonaitė. Kaunas: Naujasis lankas, 2014, 246 p.

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lietuva / Litwa)

Maironio lietuvių literatūros muziejuje birželio mėnesio pabaigoje buvo pristatytas penktasis *Pavasario balsų* dokumentinis leidimas. Fotografuoti rankraščiai, faksimiliniai maketai ir jų leidiniai pirmiausia pasakoja apie asmenybę, jos istoriją. Kaip teigia Paulius Subačius, dokumentinė „reto leidinio publikacija tiek žinovams, tiek plačiajai visuomenei padeda patirti originalo kultūrinės formos įspūdį.“ (Subačius 2001: 27). Visi pribraukymai, papildymai, pabraukimai, patikslinimai ar išbraukimai visada kažką liudija. Tai pasakojimas apie *aš*, kuriame susipina kūrėjas, jo rankraščių saugotojai, skelbėjai, interpretatoriai, leidėjai. Tai ir knyga apie knygą, penktojo leidimo teksto istorijos ir kūrimo istorijos tam tikri aspektai, tikras egodokumentų rinkinys.

Kaip laiškas neatskirtinas nuo voko, taip ir knygos turinys neatsietinas nuo jos viršelių. Į Maironio kūrybos pasaulį skaitytoją pirmiausia pakviečia kaligrafiška, kruopšti jo rašysena, pavasariųjų žiedų motyvas, susišaukiantis su atgimimo vėjais Vakarų Europos tautose, džiaugsmingąją jugendo kūryba ir estetika. Knygą sudaro trys dalys. Jos, taip pat smulkesni skyriai užvadinti posmų frazėmis, nužymint glaudžias asmeninio ir kūrybinio kelio sąsajas. Pirmoje dalyje „Gyvenimas sukasi ratu“ nušviečiami Maironio gyvenimo ir ankstyvosios kūrybos faktai bei kontekstas, tiesa, kai kuriais atvejais buvo galima tikėtis išsamesnio aptarimo. Antroje „Išganyną nešu“ įtikinamai analizuojami rašytojo albuminio poezijos rinkinio motyvai, nužymimos jų sąsajos su egodokumentais, trečioji – „Pavasario balsų“ V leidimo fotografinis maketas“.

Sudarytoja Virginija Babonaitė pasirinko tikslingai ir lakoniškai apžvelgti Maironio asmenybę bei jo kūrybą egodokumentiniu požiūriu. Užsienio praktikoje terminas *egodokumentas* vartojamas nuo XX amžiaus vidurio. Egodokumentiniai žanrai (laiškas, autobiografija, memuarai, kitų atsiminimai, biografija, dienoraštis) suvokiami kaip asmeninio rašymo praktika ir siejami ne tik su individo patirtimi, išgyvenimais, bet traktuojami ir kaip istorijos dokumentai, ir kaip dokumentai, papildantys grožinius tekstus. Tai tekstai, kuriuose rašantysis kalba apie savo veiksmus, mintis ir jausmus. Nors lyrika egodokumentams nepriskiriama, tačiau autobiografijos žanrui, atmetus kalbos formą, galima būtų priskirti autobiografinį eilėraštį ar poemą. Šiuo atveju *Pavasario balsus* aiškina ir archyviniai dokumentai, kūrybos rankraščiai, pamokslai, paskaitų konspektai, epistolika. Tad šią knygą pagrįstai galima traktuoti kaip egodokumentinį tyrimą, kuris suvoktinas kaip pirminis istorijos šaltinis – papildantis, praplečiantis grupės, bendruomenės, tautos žinias.

Maironio gyvenimo ir kūrybinės veiklos pradžią įvadiniam straipsnyje knygos sudarytoja grindžia Maironio lietuvių literatūros muziejuje esančiomis archyvalijomis. Mokslų laiką liudija šeimos, klasės mokinių, asmeninės nuotraukos. Studijų ir pirmuosius darbo Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje metus mini muziejuje saugomi rašytojo parengti pamokslų rinkiniai lietuvių, lenkų bei lotynų kalbomis. Laiškai Adomui Jakštui-Dam-

brauskui atskleidžia Mačiulio pasišventimą savo darbui ir pašaukimui. Susirašinėjimas su Marcele Mačiulyte parodo kunigo nuoširdų rūpestį artimaisiais. Pokalbiai laiškais su Stasiu Yla, kitų seminaristų atsiminimai papildo Maironio moralinį paveikslą, kurį kuria tvirtos kunigo nuostatos dėl laisvos žmogaus valios, išsakytos jo paskaitų konspektuose, pamoksluose. Laiškai ir atsiminimai apie kūrėją parodo, kad kunigas buvo pavyzdys seminarijos auklėtiniams. Maironio pranešimai, kalbos, kritikuojančios dvasinį lietuvio apsilaidimą ar biurokratų pasikėsinimus sumenkinti seminariją, papildo šį paveikslą nesitaikstymo su vidutinybėmis bruožu. Maironio rūmų estetika liudija ir jo subtilų meno bei aplinkos grožio, formų elegancijos pojūtį, ir kartu šio komplekso kaip prusinančios vertybinės priemonės ir idėjos svarbą jaunuomenės dvasinei brandai. Gausios nuotraukos ir Maironio artimųjų prisiminimai taip pat kalba apie krikščioniškųjų vertybių svarbos suvokimą jaunuomenės pasaulėvokos ugdymui.

Šiuos asmenybės bruožus Virginija Babonaitė subtiliai įžvelgia jau Maironio debiutinėje *Pavasario balsų* knygelėje perteikiamuose kūrybos motyvuose. Paulis Valéry rašė: „Eilėraštis niekada nebūna baigtas – tik atsitiktinumas jį užbaigia, atiduodamas jį skaitytojams.“ (cit. iš Subačius 2001: 156). Tačiau Maironio kartotiniai sprendimai paskelbti savo veikalą jį subrandino per gan trumpą laiką. *Pavasario balsai* nuolat buvo dabartyje, nes keitėsi su rašytoju ir per jį. Ištyrusi paskutines eilėraščių redakcijas, Virginija Babonaitė teigia, kad „tai, kas buvo iškelta debiutinėje poezijos knygoje, laiko bėgsmė mažai kito“ (p. 46). Akcentuojama, kad Jono Mačiulio poetiniai tekstai atveria autobiografinės detales, jo pamėgti rašytojai A. Mickevičius, A. Puškinas, M. Lermontovas, F. Tiutėvas, J. W. Goethe, H. Heine, F. Schilleris – turtinę romantinių estetikos lauką. Norėusi pratęsti šią mintį: kūrėjas yra tipiškas preromantinis herojus, išaukštinantis žmogaus galias ir kartu teigiantis glaudų ryšį su Dievu, norintis keisti pasaulį ir tikintis žmogaus dvasine autonomija, bet nenusigręžiantis nuo visuomenės. Preromantinė, maironiškoji gyvenimo ir kūrybos samprata pasižymi vitališkumu, estetiškumu, atsigręžimu į pirmąjį, mitinį žmonijos laiką, taip ieškant gyvenimo tobulybės ir harmonijos, adoruojant gamtos ir žmogaus vienovę. Rašytojo norą pajusti tikrąjį, sakralųjį laiką, bandymą sugrįžti į pasaulėkūros momentą, pasijusti dievų, kūrėjų sekėju liudija tautos unikalumo paieškos, etninių šaknų, tradicijų ir vertybių, bendrų visoms tautoms, išsakymas. Maironio eilės kalba apie tai, kad praeitis visokeriopa susijusi su dabartimi: tik pažinę save, atrasime tautos dvasią.

Ši knyga iškelia klausimą: kas Maironis yra mums dabar? Įvado autorė pritaria gausiems rašytojo tyrėjams: pirmiausia tradicija. Kaip teigia neoklasikas, rašytojas ir kritikas T. S. Eliotas, „ji nepaveldima, o jeigu mums jos reikia, ji pasiekama tik dideliu darbu.“. Tradicija itin glaudžiai sietina ir su istorija: „<...> istorijos jutimas apima ne tik praeities, kaip kažko praėjusio, bet kartu ir jos šiuolaikiškumo suvokimą“ (Eliotas 1989: 258). Tai amžinumo ir laikinumo pojūtis vienu metu, formuojantis rašytojo tradiciškumą ir padedantis jam suvokti savo šiuolaikiškumą. Eliotas akcentuoja estetiškos kritikos principą, teigdamas, kad nė vienas poetas nėra reikšmingas kaip atskira būtybė. Tik kontekstas, ankstesni kūriniai gali patvirtinti arba paneigti naujo reiškimo tradiciškumą, pasiduoti arba ne jo estetinei sistemai.

Knygos sudarytoja įžvalgiai akcentuoja: „Jonas Mačiulis-Maironis iškėlė lietuvių lyriką į klasikinio meno aukštumas. Drįsčiau teigti, kad jis yra NAUJOS lietuvių po-

ezijos pradininkas su absoliučiai savitu, ligi tol mūsų literatūroje negirdėtu ESTETINĖS saviraiškos plačiu ir giliu lauku. Tai charizmatinė asmenybė, neabejotinas tautos šauklis ir VIENINTELIS toks nacionalinės sąmonės be patriotizmo žadintojas.“ (p. 63). Norėjęsi pratęsti šią mintį teigiant, kad Maironis savo kūryba steigia naują tradicijos ir šiuolaikiškumo santykį lietuvių poezijoje, į tai yra nurodęs ir Juozas Keliuotis: „Maironis – ne šilkasparnių svajonių ir ne subtilių poetinių formų poetas. Jam visiškai svetimas modernusis dekadentizmas ir naujovinis simbolizmas, nors jis gyveno ir kūrė dekadentizmo ir simbolizmo žydėjimo metu. Jo meto poetinis sąjūdis jo nepalietė. Jam nerūpėjo išskelti nei jausmų patologija, nei jų chaosas, nesigilino jis į pasąmonės gyvenimą; neieškojo naujų poezijai kelių. Jo nepaveikė nei Baudelaire, nei Verlainas, nei Stefan George, nei R. M. Rilke. Ir didysis rusų simbolizmo sąjūdis praėjo visiškai neužkliudęs. Šiuo atžvilgiu Maironis nėjo su laiko dvasia. Jis kūrė tai, kas Lietuvai tada buvo reikalinga. <...> jis tapo kovos ir energijos akcijos ir dinamizmo poetu.“ (Keliuotis 1997: 235).

Tai, kad Maironis – didysis mokytojas, tradicijos steigėjas ir įtvirtintojas, liudija ir jo mokiniai-rašytojai. Julijonas Lindė-Dobilas yra pastebėjęs: „<...> Maironis – teologijos magisteris, seminarijos, paskui akademijos profesorius, tai vėl seminarijos rektorius, kanaaninkas ir t.t. Dar viena svarbi aplinkybė: visiems mums, jo mokiniams, buvo žinoma, kad jis ir universitete yra buvęs. Anais laikais tai stiprus argumentas: visą mokslą išėjęs – dvasinį ir pasaulinį.“ (Lindė-Dobilas 1932: 658). Jam pritaria Jonas Grinius: „<...> mūsų lyrikos vien skirstymas į maironinį ir pomaironinį laikotarpį nemažai pasako.“ (Grinius 1973: 47).

Vis dėlto ši knyga nuolat sugrąžina prie Maironio lyrikos kaip jo kūrybos psichologinio paveikslo. Virginija Babonaitė kunigo eilėse, jų sekoje, grupavime, testamentinėje dainiaus valioje įžvalgiai atseka kūrybinio autoportreto štrichus. Apžvelgiami Maironio *Pavasario balsų* maketai ir šifruojamos autoriaus intencijos, atskleidžiama jų kaita, nužymima autoriaus valios dinamika. Išsamiau lyginami ketvirtasis, penktasis ir šeštasis albumo leidimai. Kruopščiai suregistruoti penktojo albuminio rinkinio pokyčiai: patikslinimai, išbraukymai, rankraštinis laiškas leidėjui, senų eilėraščių papildymai, įklijos, etc. Maironis, ruošdamas penktąjį leidimą, mąstė ne tik apie eilėraščių ir poemų išdėstymą, bet ir apie jų iliustracinę apipavidalinimą. Skausminga rašytojo reakcija, išsakyta laišku į *Pavasario balsų* apipavidalinimo kritiką rodo, kad albuminis leidimas – itin asmeniškias. Atmetus smulkius, paviršinius, neįsiskaitytus dalykus, vis dėlto lieka „Beatričės“. Deja, iš archyvalijų akivaizdu, kad nei vienas kritikų nepabandė to reflektuoti giliau, pasvarstyti platoniškosios meilės idėjos, dantiškosios išminties, Sofijos provaizdžio, kurį, tikėtina, ir turėjo mintyti Maironis, mąstydamas apie rinkinio iliustravimą.

Taigi ši knyga – tai įdomi psichologinė ir estetinė Maironio biografija, tekstologinė praktika, egodokumentinis tyrimas, atskleidžiantis jo kūrybinės asmenybės didybę, keliantis nemažai įžvalgų, klausimų, problemų, kurias turės išspręsti tolesnė maironiana. Kaip sakė Terencijus, *habent sua fata libeli* [lot. ‚knygos turi savo likimą‘]. Tikėkimės, kad šio šaltinio istorija bus rašoma ir toliau. Neįkainojamais duomenimis ją galėtų papildyti vis dar neišleisti Maironio laiškai. Kunigo pamokslų rinkinių lietuvių, lenkų bei lotynų kalbomis publikavimas būtų ypatingas įvykis ir teologijos mokslui, ir literatūrinių intertekstų tyrimams, ir Lietuvos literatūros ir kultūros istorijai. Šio veikalo istoriją vertėtų

plėtoti tolesne jo refleksija, apskritai Maironio kūrybos „vartojimo“ masto bei pobūdžio (skaitymo, citavimo, parafrazavimo) tyrimais.

Literatūra

ELIOTAS, T. S., 1989. Tradicija ir individualus talentas. *In: Poetika ir literatūros estetika*. Sud. V. Zaborskaitė. T. 2. Vilnius: Vaga, 262–263.

GRINIUS, J., 1973. *Veidai ir problemos lietuvių literatūroje*. T. I. Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija.

KELIUOTIS, J. 1997. *Meno tragizmas*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.

LINDĖ-DOBILAS, J. Maironis. Šis tas dėl jo kūrybos. *Naujoji Romuva*, 1932, nr. 28–29, 658.

SUBAČIUS, P., 2001. *Tekstologija. Teorijos ir praktikos gairės*. Vilnius: Aidai.